

Föstudaginn 22. júní 1956.

Nr. 73/1956. **Fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs**

(Kjartan Ragnars hdl.)

gegn

Benedikt Davíðssyni

(Þorvaldur Þórarinnsson hdl.).

Dóمندur:

hæstaréttardómararnir Gizur Bergsteinsson, Árni Tryggvason,
Jónatan Hallvarðsson og Þórður Eyjólfsson og Ármann Snævarr
prófessor.

Skýring á 34. gr. laga nr. 46/1954 um tekjuskatt og eignar-
skatt.

Dómur Hæstaréttar.

Þorsteinn Thorarensen, fulltrúi borgarfógetans í Reykja-
vík, hefur kveðið upp hinn áfrýjaða úrskurð.

Áfrýjandi hefur skotið máli þessu til Hæstaréttar með
stefnu, út gefinni 17. maí þ. á. Krefst hann þess, að hinn
áfrýjaði úrskurður verði felldur úr gildi og að lagt verði fyrir
fógeta að framkvæma umbeðið fjárnám. Hann krefst og máls-
kostnaðar úr hendi stefnda í héraði og fyrir Hæstarétti eftir
mati dómsins.

Stefndi krefst staðfestingar hins áfrýjaða úrskurðar og
málskostnaðar af áfrýjanda hér fyrir dómi eftir mati Hæsta-
réttar.

Starfsemi Trésmiðafélags Reykjavíkur, sem lýst er í úr-
skurði fógeta, virðist ekki vera með þeim hætti, að það verði
talið til þeirra félaga og stofnana, sem um ræðir í 34. gr. laga
nr. 46/1954, að því er varðar það málsefni, sem hér liggur
fyrir. Styðst þessi skýring á nefndri 34. gr. við ákvæði 81.
gr. reglugerðar nr. 147/1955, einkum C- og D-liða hennar.
Með þessari athugasemd ber að staðfesta hinn áfrýjaða úr-
skurð.

Eftir þessari niðurstöðu þykir rétt, að áfrýjandi greiði
stefnda málskostnað fyrir Hæstarétti, er ákveðst kr. 1500.00.

Dómsorð:

Hinn áfrýjaði úrskurður á að vera óraskaður.

Áfrýjandi, fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs, greiði stefnda, Benedikt Davíðssyni, málskostnað fyrir Hæstarétti, kr. 1500.00.

Úrskurður fúgetadóms Reykjavíkur 11. maí 1956.

Gerðarbeiðandi, fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs, hefur krafizt þess, að fjárnám verði gert í eignum gerðarþola, Benedikts Davíðssonar, Miðstræti 5, fyrir dagsektum samkvæmt 51. gr. laga nr. 46/1954, að upphæð kr. 1000.00, ásamt kostnaði við fjárnámssgerðina, þar með málflutningslaunum vegna flutnings máls þessa hér fyrir rétti, svo og fyrir kostnaði við uppboð, ef til kemur.

Gerðarþoli hefur krafizt þess, að synjað verði um umbeðna fjárnámssgerð. Hann hefur og krafizt málsvarnarlauna sér til handa.

Mál þetta var tekið til úrskurðar að loknum munnlegum flutningi, er fram fór hinn 30. apríl s.l. Hefur uppkvaðning úrskurðar þessa dregizt vegna embættisanna.

Skattstjórinn í Reykjavík ritar stjórn Trésmiðafélags Reykjavíkur bréf hinn 14. marz s.l., þar sem lagt er fyrir félagsstjórn annað tveggja, að gefa skattstofunni skýrslu um uppmælingar vegna húsabygginga, er framkvæmdar hafi verið á vegum félagsins á árinu 1955, og fylgir bréfinu form fyrir væntanlegri skýrslu, eða að veita starfsmönnum skattstofunnar aðgang að gögnum, sem hafi að geyma upplýsingar, þar að lútandi. Svares er óskað í síðasta lagi 17. marz s.l. Sjá hér rskj. 3 og 4 og enn fremur rskj. 5, dags. 15. marz s.l., þar sem auk framangreindra upplýsinga er beðið um, að gefin verði upp slysatrygginga- og atvinnurekenda-iðgjöld samkvæmt lögum um almannatryggingar.

Fyrir liggur í málinu skýrsla starfsmanna skattstofunnar, þeirra Sigfúsar Gunnlaugssonar og Jóns Sigurðar Jakobssonar, þar sem þeir skýra svo frá, að þeir hafi hinn 8. marz 1956 komið á skrifstofu Trésmiðafélags Reykjavíkur í erindum skattstofunnar og óskað þess að fá að kynna sér afrit af uppmælingum, sem framkvæmdar hafi verið á árinu 1955. Hafi þeim verið leyft að kynna sér gögn, varðandi atriði þetta, þar á staðnum. Hafi þar verið um að ræða afritablokkir með skrá um uppmælingar. Er þeir félagar hafi verið búnir að rita hjá sér nokkur atriði úr blokkum þessum, hafi gerðarþoli, Benedikt Davíðsson, sem stadd-

ur var á skrifstofunni, óskað þess, að uppskrift þessari yrði hætt að sinni, og borið því við, að hann væri ekki bær að leyfa slíkar aðgerðir án heimildar félagsstjórnar. Hafi þá verið látið að orðum hans. Sjá hér rskj. 6 og 7. Þeir Sigfús Gunnlaugsson og Jón S. Jakobsson hafa mætt sem vitni í málinu og lýst því yfir, að skýrslan á rskj. 6 væri rétt í öllum greinum. Þeim ber saman um, að ekki hafi borizt í tal, hvaða aðili væri eigandi að blokkum þessum.

Benedikt Davíðsson svarar f. h. Trésmiðafélagsins bréfum skattstjóra á rskj. 3 og 5 með bréfi sínu, sem dagsett er 16. marz s.l., sjá rskj. 8. Segir þar, að Trésmiðafélag Reykjavíkur sé frá og með 28. apríl 1955 hreint stéttarfélag og sé því ekki stofnun í skilningi 34. gr. laga 46/1954 og að engar launagreiðslur fari fram á vegum félagsins, og sé því ekki að vænta neinna upplýsinga frá félaginu um atriði þau, er greini í bréfum skattstjóra.

Þá ritar skattstjóri Fjármálaráðuneytinu bréf hinn 23. marz s.l. Segir þar, að rökstuddur grunur leiki á því, að ýmsir aðilar, þar á meðal nokkrir trésmiðir, hafi á framtölum dregið undan skattskyldar tekjur. Er síðan skýrt frá erindislokum starfsmanna skattstofunnar, sjá hér að framan, svo og greint frá bréfaskiptum við stjórn Trésmiðafélagsins, sbr. rskj. 3, 5 og 8. Mælist skattstjóri til þess, að ráðuneytið úrskurði stjórn félags þessa skylda til að veita upplýsingar um margnefnd atriði og leggi við dagsektir, ef skilyrði þess yrðu talin fyrir hendi. Sjá rskj. 9.

Með bréfi Fjármálaráðuneytisins, dags. 6. apríl s.l., er lagt fyrir stjórn Trésmiðafélagsins að láta skattstjóra eigi síðar en 11. s. mán. í té upplýsingar þær, er krafizt var með bréfunum á rskj. 3 og 5, og í formi því, sem greinir á rskj. 4. Þá segir og, að ef áskorun þessari verði ekki sinnt, sé ákveðið með tilvísun til 51. gr. laga nr. 46/1954 að beita félagsstjórn dagsektum, kr. 1000.00 á dag fyrstu 5 dagana, að liðnum áður nefndum fresti, og síðan kr. 1500.00 á dag, unz upplýsingarskyldu þessari hafi verið fullnægt, og er tekið fram, að dagsektir þessar beri stjórnarmönnum félagsins að greiða in solidum, ef til komi. Bréf þetta er samdægurs birt af stefnuvottum fyrir stjórnarmönnum félagsins, þeim Benedikt Davíðssyni, Hallgeiri Elíassyni, Sturlu Sæmundssyni, Hákonni Kristjánssyni og Jóni S. Þorleifssyni. Sjá rskj. 2.

Með bréfi sínu til Fjármálaráðuneytisins, dags. 11. apríl s.l., skýrir stjórn Trésmiðafélagsins svo frá, að stjórnarfundur hafi verið haldinn hinn 9. apríl, og hafi verið ákveðið að vísa á bug kröfu þeirri, er felst í rskj. 2. Er lýst yfir því, að mál þetta sé félaginu allsendis óviðkomandi. Hin umbeðnu gögn hafi aldrei

verið eign Trésmiðafélagsins, heldur aðeins persónuleg minnisblöð Benedikts Davíðssonar. Bréf þetta vísar til fundargerða félagsins frá 11.—23. marz s.l., og lúta þær í sömu átt og að ofan er rakið. Sjá hér rskj. 10 og 13.

Beiðni um fjárnám er dagsett hinn 13. apríl s.l. og er samdægers tekin fyrir í fógetaréttinum. Er krafizt fjárnáms fyrir eins dags dagsektum samkvæmt úrskurði ráðuneytisins á rskj. 2, að upphæð kr. 1000.00. Er fjárnámsgerð þessari beint að formanni félagsstjórnar Trésmiðafélagsins, Benedikt Davíðssyni. Málsútlitun gerðarbeiðanda er á þann veg, að trésmiðir þeir, sem starfi að húsbyggingum, vinni verk sín að mjög verulegu leyti samkvæmt uppmælingartaxta. Að loknu ákveðnu verki við byggingu húss, sé verkið mælt og gjald fyrir það reiknað út eftir ákveðnum reglum Trésmiðafélagsins. Síðan greiði aðili sá, sem verkið er unnið fyrir, heildarverð verksins, án þess að hann viti, hvernig greiðslan skiptist milli aðilja þeirra, sem hafa starfað að hinum einstöku þáttum verksins, og geti hann þannig engan veginn upplýst um laun þessara starfsmanna, þótt skattstofan krefji hann þeirra upplýsinga. Nú sé skattstjóra nauðsynlegt að fá endurrit af uppmælingum þeim, sem sannanlega liggi fyrir á skrifstofu Trésmiðafélagsins og séu eign þess. Hafi í þessu falli ekki verið annað fyrir hendi en að beita stjórnarmenn félagsins dagsektum til þess að fá upplýsingar þessar. Heimild til þessa sé í 51. gr. laga nr. 46/1954, en stjórn Trésmiðafélagsins hafi þverskallazt við að gegna skyldu sinni samkvæmt 34. gr. nýnefndra laga, en ákvæði þeirrar greinar taki af öll tvímæli um það, að stjórn þessa félags beri skylda til að veita skattstofunni umbeðnar upplýsingar.

Gerðarþoli mótmælir framgangi hinnar umbeðnu gerðar. Fyrst og fremst byggjast þau mótmæli á því, að gerð þessari sé beint að röngum aðilja. Trésmiðafélagið hafi aldrei verið eigandi þessara gagna og sé því allsendis óskylt að láta þau af hendi eða leyfa aðgang að þeim. Væru upplýsingar þær, er í gögnum þessum fælust, oft og tíðum algerlega óraunhæfar, þar eð þar sé iðulega um að ræða útreikninga í sambandi við fyrirhuguð verk, sem máske hafi ekki verið unnin, en fullkominna upplýsinga sé helzt að vænta hjá hlutaðeigandi trésmiðameisturum og þeirra launþegum. Þá er á það bent, að Trésmiðafélagið hafi engan atvinnurekstur með höndum og sé ekki framtalsskylt, enda sé það hreint stéttarfélag trésmiðasveina, og komi því ekki til greina, að það geti fallið undir ákvæði 34. gr. skattalaga, og hafi það heldur ekki verið tilgangur löggjafans. Vísað er til bréfanna á rskj. 8 og 10 að öðru leyti.

Gerðarþoli, Benedikt Davíðsson, hefur skýrt svo frá, að hann hafi annazt útreikning og uppmælingar þær, sem greinir á rskj. 6, fyrir ýmsa aðilja, byggingameistara og væntanlega eigendur húseigna, en aldrei fyrir Trésmiðafélagið. Hann kveðst iðulega hafa verið beðinn að framkvæma uppmælingar samkvæmt húsa-teikningum vegna kostnaðaráætlana fyrir viðkomandi hús og tekur auk þess fram, að allmargir aðiljar hafi slíkar uppmælingar með höndum og sé þá farið eftir verðskrá félagsins, sbr. rskj. 16 í máli þessu.

Í 34. gr. laga nr. 46/1954 segir: „Allir embættismenn og aðrir, er einhver störf hafa á hendi í almenningsþarfir, stjórnendur banka og sparisjóða, hlutafélaga og annarra félaga og stofnana, eru skyldir að láta skattanefndum í té ókeypis og í því formi, sem óskað er, allar þær skýrslur, er þær beiðast og unnt er að láta í té, svo sem skýrslur um starfslaun, skuldabréf, vaxtabréf, hlutabréf og arð, um vaxtafé í bönkum, sparisjóðum og annað því um líkt“.

Eðlilegast er að líta svo á, að hér sé átt við þá aðilja, sem gengið er út frá, að geti almennt látið í té ábyggilegar upplýsingar um fjármuni og fjármunaleg viðskipti framteljanda, svo staðreynt verði eftir föngum, hvort hann hefur skýrt rétt frá um fjárhag sinn. Eru þar fyrst nefndir þeir aðiljar, sem í embættisnafni hafa haft þau afskipti af skattþegni, að framangreindra upplýsinga sé frá þeim að vænta. Þá eru tilnefndir þeir opinberir aðiljar, sem hafa að atvinnu ávöxtun fjármuna. Loks er getið um „hlutafélög og önnur félög og stofnanir“. Nærri virðist liggja að líta svo á, að hér sé aðeins átt við þau félög og stofnanir, sem hafi með höndum einhvers konar atvinnurekstur og fjárhagsleg viðskipti við aðra sem meginhlutverk og að ætla meg, að kostur sé að fá frá þeim áreiðanlegar upplýsingar um slík viðskipti.

Hér er um að ræða stéttarfélag trésmiðasveina. Félag þetta hefur ekki atvinnurekstur með höndum og er ekki bókhaldsskylt. Vinnulaun samkvæmt uppmælingum fara ekki fram á vegum félagsins eða að þess tilhlutun. Ekki er það sannað, að hin umkröfðu gögn séu eign félagsins, en þó svo kynni að vera, þá virðist félag sem þetta engan veginn geta fallið undir ákvæði 34. gr. skattalaga, og þannig verður ekki séð, að sú ákvörðun Fjármálaráðuneytisins að beita stjórnendur þess þvingunaraðgerðum samkvæmt 51. gr. nefndra laga hafi haft við lög að styðjast.

Þannig verður synjað um framgang hinnar umbeðnu fjárnámsgerðar.

Rétt þykir, að málflutningslaun til aðiljanna falli niður.

Því úrskurðast:

Umbeðin fjárnámsgerð skal ekki fara fram.
Málflutningslaun til aðilja falla niður.

Föstudaginn 22. júní 1956.

Nr. 55/1956. **Guðmundur H. Þórðarson**

gegn

**Bæjargjaldkeranum í Reykjavík f. h.
bæjarsjóðs.**

Útivistardómur.

Dómur Hæstaréttar.

Málssókn þessi fellur niður.

Áfrýjandi, Guðmundur H. Þórðarson, er eigi sækir dómþing í máli þessu, greiði kr. 200.00 útivistargjald til ríkissjóðs, ef hann vill fá mál sitt tekið fyrir af nýju.

Þriðjudaginn 26. júní 1956.

Nr. 140/1955. **Ákærvaldið** (Ragnar Ólafsson)

gegn

Sigurði Bogasyni (Gunnar Þorsteinsson).

Dóminn skipuðu hinir reglulegu dómara Hæstaréttar.

Brot í opinberu starfi.

Dómur Hæstaréttar.

Telja verður, að gjaldeyris- og innflutningsleyfi það, sem rætt er um í h-lið II, 1, í héraðsdómi, hafi eftir atvikum verið nothæft, en samt skorti leyfi, að fjárhæð kr. 7.278.00, til að ákærði mætti tollafgreiða vörur þær, sem um er að tefla. Einnig skorti að nokkru leyfi til, að ákærði mætti tollafgreiða vöru þá, er getur í o-lið sama kafla héraðsdóms.